

može dohvatiti otvor ili neki prolaz u stropu visokog kanala ili dvorane. Na vrhu j. postoje kuke za učvršćenje ljestava ili užeta.

jarbolno jedro, trokutno jedro učvršćeno najdužom stranicom uz jarbol, priteže se škotom na krmeni jarbol.

jarebica, zbirni naziv za grupu divljih ptica; podvrste: poljska j. ili trčka, grivna j. ili kamenjarka, šumska j. ili lještarka i alpska j. ili sniježnica. Teška je do 600 g. Gornji dio tijela je pepeljastobijele boje; grlo i prednji dio vrata su bijeli, obrubljeni crnom prugom. Trbuh je žućkasto rdav. Gnijezdi se na zemlji. Pari se u martu i aprilu. Ženka snese 10–15 jaja na kojima sjedi 24 dana. Obitava u svim predjelima Jugoslavije. Hrani se sjemenjem, travom, kukcima i dr. Lovi se prigonom po-

moću pasa. Trofej od j. je pero. Lovostaj je najčešće od septembra do decembra.

Jarnević, Dragoljub (1821–75), učiteljica i književnica iz Karlova; prva planinarka u našim krajevima, pripadnica ilirskog pokreta. U svom *Dnevniku* opisala uspon kroz stijenju Okiću u Samoborskom gorju, augusta 1843.

Järvinen, Matti (1909), fin. reprezentativac u atletici; najuspješniji bacač koplja između 1930 i 1940; deset puta poboljšao SR u bacanju koplja od 71,57 m (1930) do 77,23 m (1936); prvi na Ol 1932 sa 72,71 m i na PE 1934 sa 76,66 m te 1938 sa 76,87 m.

Jasić, Jovo (1903–79), sp. radnik, član NK Segesta, dugogodišnji predsjednik Nogometnog podsaveza Sisak i član IO Nogometnog saveza Hrvatske. Dobitnik Specijalne zlatne plakete NSJ.

Jasić, Mira (1940), profesorica tjeles. odgoja; rukometna reprezentativka, članica Omladinskog RK Beograd, zaslužna sportašica Jugoslavije. Na PS 1965 članica ekipe koja je osvojila srebrnu medalju.

Jastog, Sportsko ribolovno društvo, osn. 1955 u Trogiru; osvojilo ekipno PJ u udicarenju na mjestu 1964, 1973–74 i u podvodnom ribolovu 1971.

Jastreš, trenažna jednosjedna jedrilica drvene konstrukcije; konstruktor Ivo Šoštarč. Prototip je izgrađen 1946, a veća serija za potrebe Zrakoplovnog saveza Jugoslavije izgrađena je 1948–50. U prototipskoj realizaciji ostala je verzija Jastreš-bis s lamiranim profilom.

Jastremski, Chester (1941), amer. reprezentativac u plivanju; smatra se pionirom suvremenog prsnog plivanja; treći na Ol 1964 na 200 m; 11 puta plivao bolje od SR; najbolji rezultati: 1,07,5 min na 100 m i 2,28,2 min na 200 m.

Jašenko, Vladimir (1959), sovj. atletičar, 1977 kao junior postigao SR u skoku uvis sa 233 cm, 1978 popravio vlastiti SR na 234 cm, u dvorani na 235 cm. Prvi na PE 1978. iste godine na dvoranskom PE; zbog dvije teže operacije ne nastupa od 1979. Skakao stradle stilom.

Jašin, Lev Ivanovič (1929), sovj. reprezentativac u nogometu; zaslužni majstor sporta, član FD Dinamo (Moskva). Sudjelovao na PS 1958, 1966 i 1970; na Ol 1956 (I) i na PE 1960 (I). God 1963 i 1969 nastupio kao vratar u reprezentaciji FIFA. Dobitnik Zlatne lopte za 1963.

javna opomena, [1] boks: kazna koju izriče sudac u ringu za zabranjene udarce, guranje, nepropisno saginjanje i nesp. ponašanje. Bokač za svaku j.o. dobiva kazneni bod; nakon treće j.o. bokač se automatski diskvalificira; [2] rvanje: upozorenje suca na strunjači rvačima u slučaju njihove pasivnosti, zabranjenih hvatova i zahvata, kršenja discipline u toku borbe i povrede pravila.

Javor, Živko (1915–79), sp. radnik, zaslužan za razvitak teniskog sporta u Tuzli i BiH. Dobitnik Majске nagrade Saveza organizacija za fizičku kulturu BiH (1968).

Javorak, Planinarsko društvo, osn. u Nikšiću (SRCG); članovi društva izveli su brojne uspješne akcije spašavanja u planini, organizirali ekspedicije radi osvajanja kanjona Nevidio i pridonijeli razvoju alpinizma u CG.

Jaševac, Mirjana-Mima (1956), teniska reprezentativka i zaslužna sportašica Jugoslavije, članica TK Branik (Maribor). Prvakinja Jugoslavije 1970, 1972–76; u igri parova 1972–74 i 1976 te u igri mješovitih parova 1972–76. Pobjednica na Međ. prvenstvu Francuske za omladinke 1973, u Wimbledonu za omladinke 1974 i turnira Orange Bowl za omla-

dinke 1974; pobjednica Međ. prvenstva Italije i Kanade 1976 i Francuske 1977 u seniorskoj konkurenciji. Finalistkinja Wimbledonu u igri parova 1978 i pobjednica MI 1979 pojedinačno i u igri parova. Osvojila prvo mjesto u pojedinačnoj konkurenciji na amaterskom PE 1976. Dobitnica Bloudekove plakete (1974) i Bloudekove nagrade (1976) Saveza tjelesnokulturnih organizacija Slovenije te nagrade Sedam sekretara SKOJ (1974); prema anketi Sportskih novosti (Zagreb) proglašena za najbolju sportašicu Jugoslavije za 1976 i 1977.

jazavac, krupna lovna divljač, rasprostranjena po cijeloj Jugoslaviji. Visok do 40 cm, dug do 90 cm (15 cm otpada na rep), težak do 20 kg. Ima sivkastocrnu dlaku, po glavi bijelu s crnom prugom preko očiju i ušiju do vrata. Prsa, trbuh i noge su crne boje. Na prednjim nogama ima snažne pandže. Za parenje je zreo u drugoj god. života. Pari se u julu i augustu. U februaru ili martu ženka okoti 3–5 mladih. Živi 12–15 god. Spava zimski san koji ponekad prekida zbog nedostatka vode. Jede bilje i meso (korenje, šumske plodove, žitarice, kukce, ličinke, zmije, puževe, nedoraslu divljač i dr.). Prebiva u jazbini. Lovi se istjerivanjem (jamenjem) pomoću pasa. Zaštićen je lovostajem.

jazavčar, lov: lovački pas jamar s kratkim nogama (do 30 cm u grebenu); ima ih s oštrom, kratkom i dugom dlakom; njem. pashmina.

Jazbec, Zvonko (1911–70), službenik; nogometni reprezentativac sa 11 nastupa, igrao za HSK Concordia i bio njihov trener. Poslije 1945 trener NK Tekstilac (Varaždin), NK Kvarner, NK Primorje i NK Orijent (Rijeka), te nekih klubova u SRSI. Dobitnik Srebrne plakete NSJ.

Jazbinšek, Ivan-Oskar (1914), nogometni reprezentativac sa 6 nastupa, član Građanskog i NK Dinamo (Zagreb). Trenirao niz najboljih klubova u zemlji, a jedno vrijeme djelovao u inozemstvu. Dobitnik Zlatne plakete NSJ.

Jazy, Michel (1936), franc. reprezentativac u atletici; oborio 9 SR i 13 ER na srednjim prugama; prvi na PE 1962 na 1500 m i 1966 na 5000 m; drugi na Ol 1960 na 1500 m. Njegovi najbolji rezultati: 800 m 1,47,1 min (1962), 1000 m 2,19,1 min (1962), 1500 m 3,36,3 min (1966) i 2000 m 4,56,2 min.

jedanaesterac, nogomet: kazneni udarac; dosuđuje se ako neki igrač za vrijeme igre u vlastitom kaznenom prostoru učini jedan od devet prekršaja pravila igre, bez obzira gdje se nalazi lopta, a zbog kojeg se u polju inače dosuđuje direktan slobodan udarac. Izvodi se neposredno u smjeru prema vratima s točke koja je udaljena 11 m od sredine linije vrata. Pri izvođenju te kazne svi igrači, osim igrača koji izvodi udarac i vratara, moraju biti izvan kaznenog prostora i udaljeni od lopte najmanje 9,15 m. Vratar mora stajati na po-prječnoj liniji između vratnica i nesmije se micati sve dok igrač koji izvodi udarac prilikom izvođenja udarca ne dotakne loptu, tj. sve dok lopta nije u igri.

Jedinstvo, Biciklistički klub, osn. 1945 u Zagrebu; osvojio ekipno cestovno PJ 1949 u sastavu M. Poredski, E. Osrečki i J. Šolman.

Jedinstvo, Hokej klub, osn. 1948 u Zagrebu; u hokeju na travi prvak na PJ 1950–55, 1957, 1959, 1961–65, 1969–70 i 1979, te u Kupu Jugoslavije 1965, 1968 i 1970.

jednokrilač, aerodinamička i konstrukcijska koncepcija dinamičke letjelice s jednom krilom; prevladava kod suvremenih letjelica.

jednonožno, vježbe oblikovanja: gibanje jednom nogom u jednom ili više zglobova.

L. JAŠIN

JEDANAESTERAC

M. JAŠOVEC

M. JAZY

JAZAVČAR

